

Yayın Geliş Tarihi: 20.11.2015
Yayına Kabul Tarihi: 08.02.2016
Online Yayın Tarihi: 18.05.2016
<http://dx.doi.org/10.16953/deusbed.38293>

Dokuz Eylül Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi
Cilt: 18, Sayı: 1, Yıl: 2016, Sayfa: 91-113
ISSN: 1302-3284 E-ISSN: 1308-0911

Araştırma Makalesi

TURİZM ÖĞRENCİLERİNİN VARK ÖĞRENME MODELİNE GÖRE ÖĞRENME STİLLERİNİN BELİRLENMESİ: LİSANS VE ÖN LİSANS KARŞILAŞTIRMASI

Pınar İŞILDAR*
Erdem AKTAŞ**
Osman Avşar KURGUN***

Öz

Öğrenme stilleri, öğrenmeye etki eden önemli etmelerden biri olarak görülmekle beraber, öğrenme stillerinin belirlenmesi, gerek öğrencilerin okul ve iş hayatlarındaki başarıları, gerekse öğretmenlerin motivasyonlarının artması açısından çeşitli çalışmalara konu olmaktadır. Bu çalışma, turizm lisans ve ön lisans öğrencilerinin öğrenme stillerinin ve aralarındaki farklılıkların belirlenmesini amaçlamaktadır. Öğrenme stillerinin belirlenmesin de VARK modeli esas alınmıştır (N: 206). Verilerin çözümlenmesinde SPSS 22 programı yardımı ile tanımlayıcı istatistikler, T testi ve One Way Anova (tek yönlü varyans analizi) testi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında değerlendirilen iki okulun öğrencilerinin de daha çok “yaparak öğrenmeyi” ifade eden kinestetik öğrenme stilini tercih etmelerine rağmen okullardaki farklı sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenme, Öğrenme Stilleri, VARK Öğrenme Stili Modeli.

DETERMINING OF THE LEARNING STYLE OF TOURISM STUDENTS ACCORDING TO VARK LEARNING MODEL: COMPARISON OF BACHELOR AND ASSOCIATE DEGREES

Abstract

Learning Styles are seen as one of the important factors that influence learning and the determining learning style has been the subject of various studies about increasing of both students' performance in school and in work and instructors' motivations. The aim of in this study is to determine dominate learning styles of tourism and hospitality students who are attending Dokuz Eylül University vocational high school and faculty, and to reveal differences if there has been among these schools. VARK (visual, aural, read/write,

* Araş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi Reha Midilli Foça Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, pinar.isildar@deu.edu.tr

** Araş. Gör., Dokuz Eylül Üniversitesi Reha Midilli Foça Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, erdem.aktas@deu.edu.tr

*** Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi Reha Midilli Foça Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, avsar.kurgun@deu.edu.tr

kinesthetic) Learning Style Model was used to determine students' learning styles (N:206). Quantitative measures on variables calculated and discussed. Descriptive statistics, independent sample t-tests and analysis of variance (ANOVAs) were performed by using SPSS 22 package program. Results of the study show that although both two schools students prefer predominately kinesthetic learning style that represent to learning by doing, there is significant difference among class level in two schools.

Keywords: *Learning, Learning Styles, VARK Learning Style Model.*

GİRİŞ

Eğitmenlerin çoğu zaman öğrenciler için, öğrenmeye yönelik en iyi stili sunamadıkları bilinmektedir. Bu durum gelenekçi yapıya uygun, öğretme stillerinin kullanılması ve sınıf aktivitelerine önem verilmesi, gerçekte ihtiyaç duyulan ve öğrenmeyi kolaylaştıran öğrenme stilleri üzerinde durulmamasından kaynaklanmaktadır. Gelenekçi yapı, öğrencilere sunulan bilgilerin uzun dönemde hafızaya alınması ve uygun görülen bir sınavda bilgilerin dışarıya çıkmasına odaklanan stratejileri içerirken, daha çok yazılı materyallere ağırlık vermektedir. Bu sistem çıktı yöntemi olarak görülür ve bilginin giriş stillerine önem vermeyerek, öğrencinin hangi yolla bilgiyi uzun süreli belleğine kaydettiğiyle de ilgilenmez (Fleming, 1995: 308). Gelenekçi yapıda öğrencilerin sürekli aynı stille başarılı olmaya çalışmaları ve belki de kendileriyle tamamen uyumsuz olan stillerle bilgiyi almaya çalışmaları zaman, motivasyon ve ilgi kaybına neden olmaktadır. Çağdaş eğitim yaklaşımlarında ise kişisel özelliklere duyarlı bir şekilde, bireysel farklılıklara göre öğretme stillerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır (Genç ve Kocaarslan, 2013: 328). Öğretme stili, “öğretmenlerin öğretim programlarına, yöntemlerine, öğretim ortamlarına ve kullandıkları araç-gereçlere karşı tutumları” olarak tanımlanmaktadır (Dunn ve Dunn, 1979: 241). Önemli olan öğrenmenin kişiden kişiye değişeceği ve bilginin nasıl algılanıp, işlediğinin bilinmesinin gerekliliğidir.

Felder (1996), bireylerin bilgiyi elde etme ve bu bilgiyi işleme sürecinde belirli farklılıklara sahip olduklarını ortaya koymuştur. Bazı öğrencilerin kuramlar ve modeller üzerinden öğrenmelerinin kolaylaştığı, bazı bireylerin veriler ve işlemler üzerinden, bazı öğrencilerin de şemalar, resimler, grafikler üzerinden görsel boyutta bilgiyi işlediklerini, bazı öğrencilerin sözlü açıklamalara ihtiyaç duyduğunu, bazı öğrencilerin de içsel, bireysel özelliklerle öğrenmeyi kolaylaştırdığını ifade etmektedir (Felder, 1996: 18). Bu durum her öğrencinin farklı öğrenme stiline sahip olduğunu ve bu stillerin bilinmesiyle uygun öğretme stillerinin geliştirilmesinin önemini ortaya koymaktadır (Felder ve Brent, 2005: 58). Öğrencilerin kendi öğrenme stillerini bilmesi ve buna uygun şekilde bilgilerin aktarılması ile daha kolay ve çabuk öğrenmesi, öğrencilerin sorunlara daha hızlı çözüm bulabilmesi, kendilerine olan güvenlerinin artması, derslere ve okula karşı olumlu düşüncelerle bağlanmaları sağlanacaktır (Durukan, 2013: 1309).

Öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştıracak öğrenme stillerinin bilinmesi, ders sunumlarının bu stillere uygun olması öğrencilerin başarısı yanında öğrenci ve öğretmenlerin motivasyonunu arttıracaktır (Stevens vd., 2012: 2). Diğer bir önemli nokta öğrencilerin öğrenme stillerinin her yaşta, her sınıfta veya her alanda aynı olmayacağıdır. Akademik uzmanlık alanları da bir öğrencinin öğrenme stilini etkileyen önemli bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Yapılan bazı çalışmalar farklı alanlar arasında öğrenim stillerinin belirgin bir ölçüde farklılıklar gösterdiğini ortaya koymaktadır. Doğal bilimler ile sosyal bilimler öğrencileri veya muhasebe ve ekonomi/finans öğrencisi ile pazarlama ve yönetim alanlarında öğrenim gören öğrenciler arasında ortaya çıkan öğrenme stillerindeki farklılıklar bu duruma örnek gösterilmektedir. Buna göre öğrencilerin öğrenme stilleri ile akademik uzmanlık alanlarındaki öğretim planları ve yöntemlerini karşılaştırarak, başarının artmasına yönelik eşleştirmelerin yapılması önem taşımaktadır (Biberman ve Buchanan, 1986; Cook, (basım aşamasında): 7-9; Stevens vd., 2012: 2, Katsioloudis ve Fantz, 2012).

Öğrencilerin yaşları, eğitim seviyeleri ve eğitim gördükleri alanlar gibi çeşitli faktörlerin öğrenme stillerini etkilemesi söz konusu olurken, gerek öğrencilerin akademik hayatlarında, gerekse iş hayatlarında yüksek motivasyonlu, başarılı birer birey olmaları, öğretmenlerin bu gibi değişkinlere ve eğitim sistemine bağlı olarak farklı öğrenme stillerine uygun öğretme stillerini düzenlemeleri gerektirmektedir (Bilgin ve Durmuş, 2003: 384-386; Othman ve Amiruddin, 2010: 655).

Turizm endüstrisinin yapısı gereği, turizm eğitimi alan öğrencilerin sadece teorik eğitimle sınırlı kalmamaları bunun yanı sıra turizm endüstrisini oluşturan işletmelerle etkileşim içerisinde olmaları gerekmektedir. Bu nedenle sektör için nitelikli işgücü yetiştirmeyi amaç edinen ön lisans ve lisans eğitimi veren turizm ve otelcilik okullarında sektörün ihtiyaçlarına yönelik pratik ve teorik derslerin iç içe olması (Dale ve McCarthy, 2006: 56), mezun öğrencilerin mesleki başarıları açısından büyük öneme sahiptir.

Öğrenme stilleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, önemli bir gelir ve istihdam kaynağı oluşturan turizm endüstrisinin gelişmesinde önemli bir paya sahip olan ön lisans ve lisans eğitimi veren turizm ve otelcilik okullarında öğrenme stillerinin belirlenmesine yönelik çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Stevens ve diğerleri (2012), Lashley ve Barron (2006), Barron ve Arcodia (2002), Dale ve McCarthy (2006), Hsu (1999), Cranage, Lambert, Morasis ve Lane (2006) turizm öğrencilerinin öğrenme stilleri üzerine yapılan bu çalışmalardan bazılarıdır. Yerli literatür incelendiğinde ise turizm alanında yüksek öğretim düzeyinde konunun irdelenmesinin önemli olduğu görülmektedir. Çalışma konuyla ilgili literatüre ve gelecekteki çalışmalara katkı sağlamak amacıyla, turizm meslek yüksekokulları ve turizm fakülteleri öğrencilerinin öğrenme stillerini belirlemek ve gerek akademik başarının artması, gerekse başarılı bireylerin iş

dünyasına kazandırılması niyetiyle öğretim elemanlarına öneriler sunmak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada, öğrencilerin bilgiyi algılama ve işleme boyutlarını göz önüne alarak, dört farklı öğrenme stilini fizyolojik boyutta ele alan VARK (Görsel, İşitsel, Okuma/Yazma, Kinestetik /Visual, Aural, Read/Write, Kinesthetic) öğrenme stili modelinden yararlanılmıştır (Drago ve Wagner, 2004: 3). Öğrencilerin hangi öğrenme stilini tercih ettiklerinin belirlenmesi ile birlikte öğrenmenin kolaylaştırılması ve akademik başarının sağlanmasına yönelik önerilerin ortaya konması amaçlanmaktadır.

ÖĞRENME STİLLERİ

Merak ettiği konularla ilgili araştırma yapan, karşılaştığı sorunlara yaratıcı ve yenilikçi çözüm yolları arayan, eleştirel düşünebilen ve bu yönleriyle içinde buldukları örgüt ya da toplumda fark yaratabilen bireylerin yetiştirilebilmesi ve topluma kazandırılabilmesi için söz konusu bireylerin öğretme-öğrenme sürecine daha etkin bir şekilde katılmaları gerekmektedir. Bu katılımın sağlanabilmesi için ise öğretimin bireylerin sahip oldukları farklı öğrenme stillerine uyumlu bir hale getirilmesi gerektirmektedir. Öğrenme stili, bireyin öğrenmeye yönelik eğilimlerini veya tercihlerini gösteren özellikler olarak tanımlanmaktadır. Buna göre öğrenme stili bireylerin davranışlarına yön veren özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Etkin bir öğrenme için bu özellikler dikkate alınarak eylemler planlanmalı ve bunlara göre yapılmalıdır (Güven ve Kürüm, 2006: 75).

Bireyin genel yeteneği, bilgiyi işleme süreçleri, duyguları, tutumları, güdüleri, gelişimsel özellikleri, hazır bulunuş düzeyleri, geçmiş yaşantısı içinde sahip olduğu deneyimler, yaşadığı çevrenin yapısı, ailesi, arkadaşları vb. öğrenmeyi etkileyen faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kadar çok faktörün etkisinde kalan bireylerin öğrenme stillerinde de farklılıklar olması kaçınılmazdır (Erden ve Altun, 2006: 20).

Her birey birbirinden farklıdır. Bu farklılıklar bireylerin öğrenmeye yönelik tercihlerinde ve öğretme stillerine verdikleri tepkilerde değişikliklere neden olmaktadır. Yani, her bireyin öğrenme stili diğer bireylerden farklılık göstermektedir. Eğitim ortamlarında eğitimci, farklı ilgi, yetenek ve öğrenme stillerine sahip öğrencilere uygun öğretim ortamları hazırlarlar. Bu durumda eğitimci öğretimi bireyselleştirebilmek için; öğretim sürecinde sınıftaki öğrencilerin bireysel farklılıklarına dikkat etmeli, öğretim ve değerlendirme süreçlerini bir bütün olarak görmeli, öğrencilerin aktif katılımını sağlamalı ve öğrenciler ile işbirliği yapmalıdır (Saban, 2005: 273-280).

Bireylerin anlama, düşünme, analiz etme yöntemlerinde olduğu gibi öğrenme yöntemlerinde de farklılıklar vardır. Eğitimcinin öğrencisinin öğrenme stilini tanımasının gerekliliği yanında, öğrencinin de kendi öğrenme stilleri hakkında yeterli ve doğru bilgiye sahip olması gerekmektedir. Bu sayede

öğrenciler öğrenme sürecini kendi açılarından en verimli şekilde kullanabileceklerdir (Yağışan ve Sünbül, 2009: 2). Öğrencilerin, sahip oldukları öğrenme stilleri ile ilgili bilgi sahibi olmaları ve çalışmalarını buna göre şekillendirmeleri öğrenmenin etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesi açısından oldukça önemlidir.

Öğrenme stilleri kavramını ilk olarak Rita Dunn 1960 senesinde ortaya çıkarmıştır. 1980’li yıllardan sonra ise öğrenme stilleri üzerine yapılan araştırmaların gerek nicelik gerekse nitelik açısından arttığını gözlemlemek mümkündür. Öğrenme stillerinin belirlenmesinin temel nedeni; öğrencilerin biyolojik ve gelişimsel tabanlı bireysel özelliklerinin saptanması ile birlikte öğrenmeye yönelik uygun boyutların belirlenmesidir (Babadoğan, 1995: 1058).

Öğrenme stili kavramının ortaya çıkışı, araştırmacıların bireyler arasındaki farklılıkları incelemeye başlamasıyla birlikte olmuştur. Öğrenme stilleri, bireylerle ilgili önemli ipuçları içeren, gözlemlenebilir ve ayırt edilebilir davranışları kapsamaktadır (Kaplan ve Kies, 1995: 3). Öğrenme stilleri ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde araştırmacıların kavramı farklı modeller kapsamında incelediğini ve farklı tanımların ortaya çıktığını görmek mümkündür.

Keefe (1990: 60), öğrenme stillerini “bireyin nasıl öğrendiğini, nasıl algıladığını, öğrenme ortamıyla nasıl etkileşimde bulunduğunu ve bu çevreye yönelik tepkilerin neler olduğunu belirleyen duyuşsal, bilişsel, ve fizyolojik davranış özellikleri” olarak tanımlamıştır. Öğrenme stilleri başka bir tanımda; “bireylerin bilgiyi alma, tutma ve işleme sürecindeki karakteristik güçlük ve tercihler” olarak ortaya konulmuştur (Felder ve Silverman, 1988: 674).

Loo 2002 yılında gerçekleştirdiği çalışmasında öğrenme stillerini, “bireylerin yeni bir konuyu öğrenirken çevreden aldıkları uyarıcılara ne şekilde tepki gösterdikleri veya bu uyarılarla nasıl etkileşim içinde oldukları” olarak tanımlarken (Loo, 2002: 252), Shaughnessy (1998: 141) ise kavramı “kişinin konsantrasyonu, izlediği süreç, bilgileri içselleştirmesi ve yeni ve zor olan bilgileri hatırlama yolları/süreçleridir” şeklinde tanımlamaktadır. Ehrman ve Oxford (1990: 311) öğrenme stilleri kavramını; “tercih edilmiş veya zihinsel fonksiyonların alışkanlık durumları ve yeni durumlarla mücadele edebilme” olarak ifade etmişlerdir. Dunn ve Dunn'a (1993: 2) göre ise öğrenme stilleri; “her bireyde farklılık gösteren, bireyin yeni ve zor bilgi üzerine konsantre olması ile başlayan, bilgiyi alma ve zihne yerleştirme süreciyle devam eden bir yoldur”.

Öğrenme stilleri ile ilgili literatür incelendiğinde, bireylerin sadece bir öğrenme stiline sahip olmadıkları, baskın bir öğrenme stiline yanı sıra başka öğrenme stillerine de sahip olabilecekleri görülmektedir. Yani, bireyin bir öğrenme stili olabileceği gibi birden fazla öğrenme stili de olabilir. Bireyler birden fazla öğrenme stiline sahip olduklarında, bu öğrenme stillerini kullanma dereceleri farklılık gösterebilmektedir (Temel, 2002: 7).

ÖĞRENME STİLİ MODELLERİ

Öğrenme stillerinin nasıl belirleneceği ve bu doğrultuda kullanılacak farklı modeller bulunmaktadır (Şimşek, 2007: 48). Bunlar; Dunn ve Dunn Öğrenme Stili Modeli, Felder ve Silverman Öğrenme Tipi Modeli, Kolb'un Öğrenme Stili Modeli, Honey ve Mumford'un Öğrenme Stili Modeli, Gregorc'un Öğrenme Stili Modeli ve Fleming ve Mills'in VARK Modeli'dir.

Dunn ve Dunn Öğrenme Stili Modeli

Dunn ve Dunn'ın geliştirdiği modelde öğrenmeyi etkileyen etmenler incelenmekte ve bu etmenlerin oluşturduğu alt boyutların öğrenme ve öğretme sürecini nasıl etkilediği ortaya çıkarılmaya çalışılmaktadır. Model, beş faktör ve buna bağlı yirmi elementten oluşmaktadır. Bu faktörler, birbirleri ile sarmal bir ilişki içerisindedir. Bu faktörlerin temel özellikleri, her bireyde farklı baskınlıklarda görülebilmeleridir (Dunn ve Dunn, 1993: 3-6).

- **Çevresel Faktörler:** Ses düzeyi, ışık, sıcaklık, düzen olmak üzere dört etmeni içermektedir (Honigsfeld ve Dunn, 2006: 15).
- **Duygusal Faktörler:** Bireylerin öğrenmeye karşı güdülenmesini, ısrarcı olup olmasını, sorumlu olup olmasını, otoriter yapıya cevap vermesini veya kendi yolunu tercih etmesini içermektedir (Dunn, 2001: 69).
- **Sosyolojik Faktörler:** Birey, öğrenirken yalnız, çift olarak, yaşlılarıyla beraber, bir takımın parçası olarak, bir otorite ve yetişkinle olmayı tercih edebilmektedir (Honigsfeld ve Dunn, 2006: 15).
- **Fizyolojik Faktörler:** Bireylerin öğrenirken algısal tercihlerinin (işitsel, görsel, dokunsal, kinestetik) neler olduğunu, çalışmak için günün hangi zaman dilimini tercih ettiklerini, yiyecek ve içeceğe ihtiyaç duyup duymamalarını, hareket ihtiyacına karşı hareketli olma ve oturma ihtiyaçlarını içerir (Dunn vd., 2001: 10-12).
- **Psikolojik Faktörler:** Bütünsel çözümsellik, yarı küresellik ve düşünceden oluşmaktadır. Bütünsel çözümsellik faktörü; bireyin, öğrenme ile ilgili materyallerin tamamına veya belirli bölümlerine yoğunlaşmasına ilişkin tercihleridir. Yarı küresellik faktörü; bireyin öğrenme esnasında beyninin hangi yarısını kullanmayı tercih ettiğini ortaya koymaktadır. Düşünce faktörü ise; bireyin öğrenme anında düşünme, tepki verme ve öğrenme hızı ile ilgili tercihlerini işaret etmektedir (Ekici, 2003).

Felder ve Silverman Öğrenme Stili Modeli

Öğrenme stili kavramının, “bireylerin bilgiyi alma, tutma ve işleme sürecindeki karakteristik güçlük ve tercihleri” (Felder, 1993: 287) olarak ifade edildiği bu modelde dört ana boyut bulunmaktadır ve bu boyutların her birinin, öğrenen bireyin farklı alanlardaki tercih ve eğilimlerini ortaya koyduğunu

belirtmiştir. Bu boyutlar (Veznedaroğlu ve Özgür, 2005: 11; Felder ve Silverman, 1988: 676-679);

- **Algısal-Sezgisel:** Algısal öğrenen bireyler, somut bilgileri ve olguları tercih ederler. Sezgisel öğrenenler ise, algısal öğrenenlerin aksine, soyut bilgileri tercih ederler.
- **Görsel-Sözel:** Görsel öğrenme stiline sahip bireyler, en iyi olarak, gördüklerini hatırlamakta; sözel öğrenme stiline sahip bireyler ise; sözel açıklamalar, tartışma ve bildiklerini başkalarına anlatarak öğrenme yollarını tercih etmektedirler.
- **Aktif-Yansıtıcı:** Aktif öğrenme stilinde bireyler, öğrenmede aktif deneyimlerden hoşlanırlar. Yansıtıcı öğrenme stiline sahip bireyler ise, kendi kendilerine düşünerek öğrenme konusunda isteklidirler.
- **Aşamalı-Bütünsel:** Aşamalı öğrenme stiline sahip bireyler, bilgiyi analiz eder, bütün değil de parçalar halinde öğrenmeyi yeğlerler. Bütünsel öğrenenler ise, bilgiyi bütün olarak öğrenmeyi tercih eder ve problemleri sezgileri ile çözerler.

Kolb'un Öğrenme Stili Modeli

Kolb'un öğrenme stili modelinde dört temel süreçten oluşmaktadır. Bu dört farklı kategoriden oluşan öğrenme süreci çemberi genel olarak somut yaşantı ile başlar, yansıtıcı gözlem ile devam eder, soyut kavramsallaştırmadan sonra ise aktif yaşantı ile son bulur. Öğrenme işlemi eğer bu dört kategoriyi içerisine alıyorsa, tam ve verimli bir öğrenmeden söz etmek mümkündür (Hawk ve Shah, 2007: 3). Kolb'un öğrenme stili modeline göre birey için belirli dönemlerde bu kategorilerden herhangi birisi öncelik kazanabilmektedir ve bu bireyin hayatı boyunca sürekli olarak tekrarlanacaktır. Bireylerin farklı kategorilere ayrılması ve öğrenme stillerinin ortaya çıkarılması; somut yaşantı veya soyut kavramsallaştırma (bilgiyi alma veya kavrama) ile aktif yaşantı veya yansıtıcı gözlem (bilgiyi dönüştürme veya içselleştirme) kategorilerinden hangilerini tercih ettiklerinin belirlenmesi ile mümkün olacaktır (Felder, 1996: 19).

- **Değiştirme Öğrenme Stili:** Bu stile sahip bireyler, olaylar karşısında harekete geçmektense, ilk olarak gözlem yapmayı tercih etmektedirler (Kolb, 1981: 238).
- **Özümseme Öğrenme Stili:** Özümseme öğrenme stiline sahip bireyler, çoğunlukla soyut kavramsallaştırmayı, derin düşünceyi ve gözlem yapmayı tercih etmektedirler. Bu bireylerin; bilgiyi kavrama, bilginin özüne inerek mantıklı bir şekle oturtma ve kuramsal modeller oluşturma konularında oldukça iyi oldukları gözlemlenebilmektedir (Kolb ve Kolb, 2005: 5).
- **Ayrıştırma Öğrenme Stili:** Karar verme ve problem çözme konusunda başarılıdırlar (Hawk ve Shah, 2007: 4). Tümünden gelimci akıl yürütme,

karar verme, problem çözme, problemleri tespit edebilme bu öğrenme stiline sahip bireylerin güçlü yönlerini oluşturmaktadır (Kolb ve Kolb, 2005: 5).

- **Yerleştirme Öğrenme Stili:** Yerleştiren öğrenme stili, somut deneyim ve aktif deneyimin birleşimini kapsamaktadır. Yerleştirme öğrenme stiline bireyler; planlama, alınan kararları uygulama ve yeni deneyimler kazanma konularında başarılı bir karakter çizmektedirler. Yapararak, yaşayarak ve hissederek öğrenmektedirler (Kolb vd., 2011: 230-231).

Gregorc'un Öğrenme Stili Modeli

Gregorc, bütün bireylerin zekâsının aynı olamayacağını ve bireyin kişisel özelliklerinin ortaya konmasında zekânın kıymetli bir faktör olduğunu iddia etmekte, bireyin öğrenme olayında ve öğrenme stillerinin şekillenmesinde, zekânın önemini büyük olduğunu belirtmektedir. Buna göre Gregorc; bireylerin zekaları doğrultusunda ortaya koydukları öğrenme durumlarının, onların öğrenme stillerini oluşturduğunu savunmaktadır (Gregorc, 1984: 52).

Gregorc'a göre bireylerin zihinlerinin dünyayı somut veya soyut bir şekilde algılamak ve doğrusal veya dağınık bir şekilde organize etme yetisine sahiptirler. Bazı bireyler, dünyayı algılamada daha somut bir yaklaşım sergilemekte, bir kısmı ise elde ettikleri bilgileri organize ederken dağınık özellikler sergilemektedir. Bu öğrenme stili modeli dört farklı öğrenme stiline oluşmaktadır (Veznedaroğlu ve Özgür, 2005: 6-8).

- **Somut-ardışık öğrenme stiliyle öğrenen bireyler,** dokunarak öğrenirler. Beş duyu, fazlasıyla gelişmiş olup öğrenme için çok zaman ve çaba harcarlar.
- **Somut-dağınık öğrenme stiliyle öğrenen bireyler,** karşılaştıkları problemlerin çözümünde oldukça başarılı olmaktadır. Bu bireyler, bağımsız-küçük gruplarla çalışmayı severler ve problem çözerlerken, bilgilerin sistematik bir şekilde verildiği yöntemlerden hoşlanmazlar.
- **Soyut-ardışık öğrenme stiliyle öğrenenler bireyler,** bilgiyi elde etme ve öğrenmeye başlarken bilgi ile alakalı olarak zihinlerini boşaltırlar. Bu bireyler şekillere ve sembollere kelimelerden yüzlerce kat daha fazla önem verirler. Bilginin öğrenilmesinde kavramlar ve fikirler büyük önem taşımaktadır. Yeni fikirler üretirler, kitaptan öğrenmeyi tercih ederler. Geleneksel yaklaşım yöntemleriyle öğrenmeyi severler.
- **Soyut-dağınık öğrenme stiliyle öğrenen bireyler,** belirli bir düzenle öğrenmeyi değil de, olay ve kavramları karışık bir şekilde öğrenmeyi severler. Verileri istedikleri gibi organize etmeyi severler, öğretim faaliyetlerinde; tartışma ve soru-cevap yöntemini kullanmayı tercih ederler (Çelik, 2004).

Fleming ve Mills'in VARK Öğrenme Stili Modeli

Fleming ve Mills'in geliştirdiği VARK (Visual-Görsel, Aural-İşitsel, Read Write-Okuma Yazma, Kinesthetic-Kinestetik) öğrenme stili modeli, diğer öğrenme stilleri modellerinden farklı olarak kullandığı ölçme aracıyla öne çıkmakta ve kapsamlı envanterlerin ötesinde 13 soruluk bir anket yardımıyla bireyin öğrenme tipi hakkında bilgi verebilmektedir (Robertson vd., 2011: 37).

Fleming ve Mills çalışmaları, Stirling'in 1987 yılında geliştirdiği görsel, işitsel ve kinestetik olmak üzere üç kategoriden oluşan modeli ile başlamışlar ve bu kategorilerin öğrenciler arasındaki farklılıkları yeterli düzeyde ortaya koymadığını görmüşlerdir. Özellikle görsel öğrenmeye dayalı grupta yer alan bireylerin yazı veya resim içeren bilgileri öğrenme durumunda zihin olarak farklılıklar sergilediklerini belirtmiş ve bazı bireylerin resimli materyalleri algılama seviyelerine nazaran yazılı materyalleri algılama seviyelerinin daha düşük olması araştırmacıları farklı bir öğrenme stili üzerinde yoğunlaşmaya yöneltmiştir. Bu nedenle görsel öğrenme stilini; görsel ve okuma-yazma olarak ikiye bölmüşler ve dört kategoriden oluşan bir yapı ortaya çıkarmışlardır (Fleming ve Mills, 1992: 140).

VARK modeli 3 ilkeye dayalı olarak kullanılmaktadır (Bahadori vd., 2011: 123):

- Tüm öğrencilerin öğrenebilme yeteneği vardır, fakat her birinin kendine ait farklı stili vardır,
- Öğrenciye özel öğrenme stili sunulduğunda öğrenme motivasyonu artar,
- Eğitime ilişkin kavramları en iyi öğrenme yolu; duygular ve farklı algılamalar yoluyla gerçekleşir.

Bu ilkeler ışığında, bilgilerin edinmesi, algılanması ve işlenmesi görsel, işitsel, okuma ve kinestetik olmak üzere sinirsel sistemin kullanılmasıyla dört farklı kanal yolu ile gerçekleşmektedir. Fleming bu boyutlarla öğrencilerin bilgiyi alırken hangi yolu veya yolları tercih ettiğini ortaya koymaya çalışmıştır (Fleming, 2006):

- **Görsel (Visual):** Bilginin çizim, grafik, akış şemaları ve resim gibi sembolik ifadelerle daha kolay algılanmasını ifade eden boyuttur.
- **İşitsel (Aural):** Öğrencilerin işitilen veya söylenen bilgiyi algılamaları daha kolaydır. Öğrencilerin tartışarak veya dinleyerek öğrenmede daha başarılı olduğu boyuttur.
- **Okuma/Yazma (Reading):** Öğrencilerin basılı kaynaklardan okuyarak veya yazarak bilgi edinmeyi tercih ettikleri ve öğretmenlerin de en çok bilgiyi sunmayı tercih ettikleri bilgiyi algılama ve yorumlama boyutudur.
- **Kinestetik (Kinesthetic):** Daha çok deneyim yaşayarak, gerçek ortamında veya benzerinde dokunma, hissetme, görme ve işitme, tatma gibi

duygularla bilginin algılandığı boyutu ifade etmektedir. Bir bakıma yaparak öğrenmeyi ifade eder.

Birinci grupta öğrenme stili görsel olan bireyler bulunmaktadır. Bu grupta yer alan bireyler haritalar, şemalar, grafikler ve benzeri görseller aracılığıyla daha iyi öğrenmektedirler. İşitsel grupta yer alan bireyler ise, bilgiyi duyarak almayı tercih ederler ve bilgiyi en iyi eğitmeni dinleyerek, konu ile ilgili toplantı veya derslere katılarak ve kaydedilmiş sesleri dinleyerek elde etmektedirler. Okuma yazma grubunda bireyler kitap veya broşür gibi yazılı materyallerden öğrenmeyi, öğrenirken özellikle not tutmayı tercih etmektedir ve bu notları tekrar tekrar okuyarak çalışmaktadırlar. Buna karşın kinestetik öğrenme stiline sahip bireyler bilgiyi en iyi deneyimleyerek ve uygulayarak elde etmektedirler. Bu grupta yer alan bireyler somut bilgileri öğrenmeyi tercih etmektedirler. Buna ek olarak Fleming, bu gruplardan herhangi birisini tek başına kullanmak yerine farklı yoğunlukta da olsa birden fazla stili birlikte kullanan bireyleri ise çoklu-stil grubuna dâhil etmiştir (Marcy, 2001: 3; Fleming, 1995: 309; Wright ve Stokes, 2015: 65).

Yerli ve yabancı literatüre bakıldığında, öğrencilerin öğrenme stillerini ortaya çıkaracak modellerden yaygın kullanılan Dunn & Dunn, VARK ve Kolb modelleri dikkat çekmektedir (Othman ve Amiruddin, 2010: 655; Bahadori vd., 2011: 122; Güneş ve Gökçek, 2012: 31). Yerli literatür incelendiğinde Kolb modelinin, Ateş ve Altun (2007); Genç ve Kocaarslan (2013); Durukan (2013); Can (2011); Demir (2008); Tuna (2008), Çelik ve Şahin (2011), Kurtuldu (2011) çalışmalarında görüldüğü gibi daha yaygın kullanıldığı, buna karşın özellikle öğrenciler üzerinde sonuçları daha kolay uygulamaya geçirilebilecek (Fleming, 1995: 308) VARK öğrenme stilleri modelinin görece az kullanıldığı ifade edilebilir. Ateş ve Altun (2007) çalışmalarında VARK modelini kullanmışlardır. Bu çalışmada VARK modelinin seçilmesinde, uluslararası literatürde özellikle eğitim kurumlarında en yaygın kullanılan model olması, uygulama kolaylığı ve uluslararası yayınlarda en çok kabul gören model olması ve diğer modellere göre daha sadeleştirilmiş olması (Setevens vd., 2012: 3) önemli nedenler arasında yer almaktadır. Yerli literatürde VARK modelinin görece az kullanılmış olması da, çalışmanın gelecek çalışmalara katkı sağlaması açısından önem katmaktadır.

YÖNTEM

Çalışmanın Problemi – Evreni – Kullanılan Testler

Çalışmanın ana problemi, turizm öğrencilerinin öğrenme stillerinin ortaya çıkarılması ve turizm meslek yüksekokulu ile turizm fakültesi öğrencilerinin öğrenme stilleri arasında herhangi bir farkın olup olmadığının belirlenmesidir. Bu çalışmada aynı zamanda turizm öğrencilerinin VARK modeline göre öğrenme tercihlerinde sınıf düzeyine göre, cinsiyete göre ve daha önceden hangi okuldan

mezun olduklarına göre de farklılıkların olup olmadığı araştırılmıştır. Araştırmanın hipotezleri;

H₁: Dokuz Eylül Üniversitesi Reha Midilli Foça Turizm Fakültesi (DEÜ RMFTF) öğrencilerinin ve Dokuz Eylül Üniversitesi Seferihisar Fevziye Hepkon Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu (DEÜ SFHSBMYO) öğrencilerinin tercih ettikleri öğrenme stilleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H₂: DEÜ RMFTF öğrencileri ve DEÜ SFHSBMYO öğrencilerinin tercih ettikleri öğrenme stilleri arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık vardır.

H₃: DEÜ RMFTF öğrencileri ve DEÜ SFHSBMYO öğrencilerinin tercih ettikleri öğrenme stilleri arasında sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık vardır.

H₄: DEÜ RMFTF öğrencileri ve DEÜ SFHSBMYO öğrencilerinin tercih ettikleri öğrenme stilleri arasında üniversite öncesi mezun oldukları okullara göre anlamlı bir farklılık vardır.

Bu çalışma, turizm meslek yüksekokulu ve turizm fakültesi öğrencilerinin öğrenme stillerini belirlemek için tarama modelinde yapılmış betimsel bir çalışmadır. Çalışmanın evrenini Dokuz Eylül Üniversitesi Reha Midilli Foça Turizm Fakültesinde 2014-2015 öğretim yılında Hazırlık, 1, 2, 3 ve 4. Sınıf öğrencileri ile Dokuz Eylül Üniversitesi Seferihisar Fevziye Hepkon Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü 1 ve 2. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmada evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiştir. Tam sayım yöntemi ile DEÜ RMFTF’nde 219 öğrenciye anket dağıtılmış, 120 öğrenciden geri dönüş olmuştur (%55). DEÜ SFHSBMYO’nda ise toplam 117 öğrenciye verilen anket formlarına 86 öğrenci geri dönüş yapmıştır (%73,5).

Çalışmada kullanılan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, öğrencilerin öğrenme stillerini belirlemek üzere, daha önce geçerliliği ve güvenilirliği Leite, Svinicki ve Shi’nin (2010) çalışmasında test edilen VARK öğrenme stilleri ölçeği kullanılmıştır. 1987 yılında 13 soru ile oluşturulan VARK anketi, günümüzde geliştirilerek (7,1 versiyonunda) toplam 16 soruya çıkarılmıştır. Farklı senaryolar yaratılarak oluşturulan ankette, verilen senaryolara göre kişilerin neler yapacağı sorulmaktadır. Ankette işaretlenecek olan her bir seçenek görsel (V), İşitsel (A), okuma/yazma (R) ve kinestetik (K) öğrenme tercihlerine karşılık gelmektedir ve model 1 ve 0 skorlarından oluşmaktadır. Anketin analiz aşamasındaki ilk adım olarak, yanıtlardaki V, A, R, K toplamları elde edilir, büyükten küçüğe sıralanır. Kişilerde tek bir öğrenme stiline olacağı gibi çoklu öğrenme stiline de sahip olması söz konusu olduğundan, daha sonra çoklu işaretlemeleri de dikkate alarak VARK’ın kombinasyonları toplanmaktadır. Modelde her stil en çok 16, en az 0 skoruna sahip olabilir. En büyük skorlu tercih baskın olan stili verirken, diğerleri de daha az tercih edilen stiller olarak sıralanmaktadır (<http://vark-learn.com/home/>, 29.06.2015). İkinci bölümde ise

öğrencilerin cinsiyetleri, sınıf düzeyleri, daha önceden hangi okuldan mezun olduklarıyla ilgili kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

Anketin analiz kısmında birinci adım olarak VARK toplamları elde edilmiştir. Bu toplamlar ışığında tekli ve çoklu öğrenme stillerinin dağılımları ortaya konmuştur. Daha sonra SPSS 22 programı ile gruplar arası farklılıkların ortaya konmasında bağımsız t-testi ve one way anova testi yapılmıştır.

BULGULAR

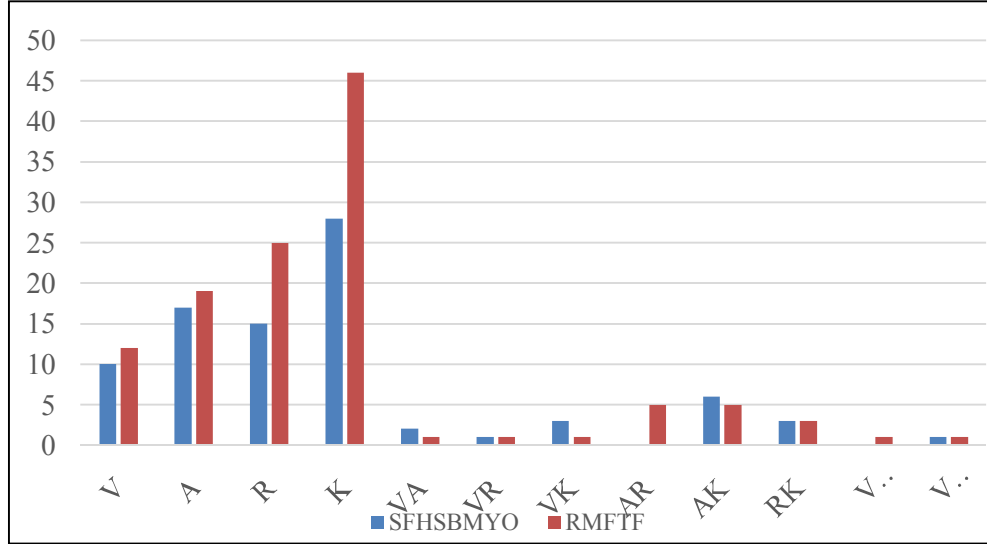
Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgulara yer verilmektedir. Çalışmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin, %53,9'unun (111) erkek, %46,1'inin (95) ise kız; %58,25'inin (120) DEÜ RMFTF öğrencisi, %41,75'inin (86) ise DEÜ SFHSBMYO öğrencisidir. DEÜ RMFTF öğrencilerinin %31,67'si (38) Hazırlık sınıfı, %20,83'ü (25) 1. sınıf, %11,67'si (14) 2. sınıf, %19,17'si (23) 3. sınıf ve %16,66'sı (20) ise 4. sınıf öğrencisi iken; DEÜ SFHSBMYO öğrencilerinin %27,9'u (24) 1. sınıf ve %72,1'i (62) 2. sınıf öğrencisidir. Öğrencilerin üniversite önce mezun oldukları okullara göre; öğrencilerin %16,02'si (33) Anadolu Lisesi, %29,12'si (60) Anadolu Meslek Lisesi, %47,09'u (97) Anadolu Turizm Meslek Lisesi ve %7,77'si (16) ise Fen Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Lisesi (Diğer) mezunudur.

VAR K modeline göre turizm öğrencilerinin öğrenme stillerinin nasıl bir dağılım ortaya koyduğu yönelik bulgular Tablo 1 ve Şekil 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: DEÜ RMFTF ve DEÜ SFHSBMYO Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri Dağılımı

	V	A	R	K	VA	VR	VK	AR	AK	RK	VAK	VAR K
SFHSB MYO	10	17	15	28	2	1	3	-	6	3	-	1
%	11,63	19,77	17,44	32,56	2,33	1,16	3,49	-	6,98	3,49	-	1,16
RMFT F	12	19	25	46	1	1	1	5	5	3	1	1
%	10	15,83	20,83	38,33	0,83	0,83	0,83	4,17	4,17	2,5	0,83	0,83
Toplam	22	36	40	74	3	2	4	5	11	6	1	2
%	10,68	17,48	19,42	35,92	1,46	0,97	1,94	2,43	5,34	2,91	0,49	0,97

Not: (V) görsel, (A) işitsel, (R) okuma/yazma, (K) kinestetik

Şekil 1: DEÜ RMFTF ve DEÜ SFHSBMYO Öğrencilerinin Öğrenme Stilleri Dağılımı

Tablo 1 ve Şekil 1 incelendiğinde iki okulun öğrencilerinin en fazla tercih ettikleri öğrenme stiline; DEÜ RMFTF için %38,33 ve DEÜ SFHSBMYO için %32,56 ile kinestetik (K) öğrenme stili olduğu görülmektedir. DEÜ RMFTF öğrencilerinin kinestetik öğrenme stiline sonra en fazla tercih ettikleri stiller sırasıyla; %20,83 ile okuma/yazma (R), %15,83 ile işitsel (A) ve %10 ile görsel (V)'dir. Buna karşın DEÜ SFHSBMYO öğrencileri ise sırasıyla %19,77 ile işitsel (A), %17,44 ile okuma/yazma (R) ve %11,63 ile görsel (V) stilleri tercih etmektedirler. Genel olarak bakıldığında ise çoklu öğrenme stillerinin büyük oranda tercih edilmediği görülmektedir.

Hipotez testlerine geçmeden önce öğrenme stili boyutlarının tanımlayıcı istatistikleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Tanımlayıcı İstatistikler

	N	Minimum	Maksimum	Ortalama*	Std. Sapma
Görsel (V)	206	,00	11,00	3,3932	2,11285
İşitsel (A)	206	1,00	11,00	4,6117	2,01571
Okuma/Yazma (R)	206	1,00	13,00	4,5146	2,24527
Kinestetik (K)	206	1,00	14,00	5,4806	2,40672

*minimum: 0, maksimum: 16

Tablo 3'de DEÜ RMFTF öğrencileri ile DEÜ SFHSBMYO öğrencilerinin öğrenme stilleri tercihleri arasında farklılığın incelenmesi için uygulanan bağımsız t testi sonuçları görülmektedir.

Tablo 3: DEÜ RMFTF ve DEÜ SFHSBMYO Öğrencilerinin Öğrenme Stillerinin Karşılaştırılması

	Okul	N	Ortalama*	Std. Sapma	t	P
Görsel (V)	RMFTF	120	3,3750	2,28647	-,146	,884
	SFHSBMYO	86	3,4186	1,85640		
İşitsel (A)	RMFTF	120	4,6500	1,94310	,322	,748
	SFHSBMYO	86	4,5581	2,12329		
Okuma/Yazma (R)	RMFTF	120	4,8333	2,21657	2,436**	,016
	SFHSBMYO	86	4,0698	2,22177		
Kinestetik (K)	RMFTF	120	5,7667	2,45200	2,031**	,044
	SFHSBMYO	86	5,0814	2,29688		

* minimum: 0, maksimum: 16, ** P<0,05

Tablo 3'e göre iki grup arasında okuma/yazma ve kinestetik öğrenme stili boyutlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır, görsel ve işitsel öğrenme stili boyutlarında ise anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Okuma/yazma ve kinestetik öğrenme stillerinde DEÜ RMFTF öğrencilerinin DEÜ SFHSBMYO öğrencilerine göre daha yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 4: Cinsiyete Göre Öğrenme Stillerinin Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Ortalama	Std. Sapma	t	P
Görsel (V)	Kız	95	3,4421	2,18172	,307	,759
	Erkek	111	3,3514	2,06111		
İşitsel (A)	Kız	95	4,4737	2,04649	-,908	,365
	Erkek	111	4,7297	1,99064		
Okuma/Yazma (R)	Kız	95	4,6421	2,31515	,753	,452
	Erkek	111	4,4054	2,18831		
Kinestetik (K)	Kız	95	5,1263	2,35310	-1,968	,050
	Erkek	111	5,7838	2,42114		

* minimum: 0, maksimum: 16

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin tüm öğrenme stili boyutlarında cinsiyet açısından anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Buna göre her iki okulda da kız ve erkek öğrenciler görsel, işitsel, okuma/yazma ve kinestetik öğrenme stilleri boyutlarını aynı düzeyde tercih etmektedirler.

Sınıf düzeylerine göre öğrenme stillerinin karşılaştırılması için Anova testi kullanılmıştır. Anova testi koşullarını karşılamak için verilerin normalliği test edilmiş ve grupların varyanslarının eşitliğinin test edilmesi için Levene testi uygulanmıştır.

Tablo 5: DEÜ RMFTF Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine göre Öğrenme Stillерinin Karşılaştırılması

	Sınıf	N	Ortalama*	Std. Sapma	f	P
Görsel (V)	Hazırlık	38	3,1842	2,63916	,897	,468
	1.sınıf	25	3,4000	2,38048		
	2.sınıf	14	3,5714	2,53329		
	3.sınıf	23	4,0435	1,94184		
	4.sınıf	20	2,8000	1,50787		
İşitsel (A)	Hazırlık	38	4,6842	1,98787	,669	,615
	1.sınıf	25	4,2400	1,64012		
	2.sınıf	14	4,3571	2,27384		
	3.sınıf	23	4,8261	2,26940		
	4.sınıf	20	5,1000	1,58612		
Okuma/Yazma (R)	Hazırlık	38	4,8421	2,57353	1,382	,245
	1.sınıf	25	4,2800	1,92614		
	2.sınıf	14	4,2143	1,96815		
	3.sınıf	23	5,1304	2,36075		
	4.sınıf	20	5,6000	1,63514		
Kinestetik (K)	Hazırlık	38	5,9737	2,47678	2,649**	,037
	1.sınıf	25	6,5600	2,59936		
	2.sınıf	14	5,4286	2,65197		
	3.sınıf	23	6,0000	2,17423		
	4.sınıf	20	4,3500	1,92696		

* minimum: 0, maksimum: 16, ** P<0,05

Tablo 5'e bakıldığında yapılan Anova testinin sonuçlarına göre, kinestetik öğrenme stili boyutu dikkate alındığında sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (f değeri =2,649*, p=,037< ,05). Gruplar arası varyans eşitliğini gösteren Levene testinin p değeri 0,05'den büyük olduğu için ve her grubun gözlem sayısı farklı olduğundan ikili karşılaştırma (Post Hoc) Scheffe testi sonuçları değerlendirilmiştir. Scheffe testi sonuçlarına göre 1.sınıf öğrencileri ile 4. Sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık vardır (p<0,05). Ortalamalar değerlendirildiğinde kinestetik öğrenme stili boyutunda 1.sınıf öğrencilerinin ortalaması 6,56 iken, 4.sınıf öğrencilerinin ortalaması 4,35'dir. Analiz sonuçları 1.sınıf öğrencilerinin kinestetik öğrenme stilini 4.sınıf öğrencilerine göre daha fazla tercih ettiklerini göstermektedir.

Tablo 6: DEÜ SFHSBMYO Öğrencilerinin Sınıf Düzeylerine göre Öğrenme Stillерinin Karşılaştırılması

	Sınıf	N	Ortalama*	Std. Sapma	t	P
Görsel (V)	1.sınıf	24	3,5000	1,89693	,651	,517
	2.sınıf	62	3,2083	1,76879		
İşitsel (A)	1.sınıf	24	4,4032	2,17632	-1,089	,279
	2.sınıf	62	4,9583	1,96666		
Okuma/Yazma (R)	1.sınıf	24	4,0161	2,07635	-,358	,721
	2.sınıf	62	4,2083	2,60400		
Kinestetik (K)	1.sınıf	24	4,7097	2,22789	-2,485**	,015
	2.sınıf	62	6,0417	2,23566		

* minimum: 0, maksimum: 16, ** P<0,05

Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin sınıf düzeylerine göre öğrenme stilleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla t testi yapılmıştır. Analiz sonuçlarında, kinestetik boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p=0,015$, $f=-2,485$). Ortalamalar incelendiğinde 2.sınıf öğrencilerinin ortalaması 6,042 iken, 1.sınıf öğrencilerinin 4,71 olduğu görülmektedir. Analiz sonuçları değerlendirildiğinde Meslek Yüksekokulu 2.sınıf öğrencilerinin 1.sınıf öğrencilerine oranla kinestetik öğrenme stilini daha çok tercih ettikleri söylenebilir.

Tablo 7: DEÜ RMFTF ve DEÜ SFHSBMYO Öğrencilerinin Üniversite Öncesi Mezun Olunan Okula göre Öğrenme Stillerinin Karşılaştırılması

	Sınıf	N	Ortalama	Std. Sapma	f	P
Görsel (V)	Anadolu Lisesi	33	3,3333	1,96320	,297	,827
	Anadolu Meslek Lisesi	60	3,4333	1,99463		
	Anadolu Turizm Meslek Lisesi	97	3,4639	2,32765		
	Diğer	16	2,9375	1,48183		
İşitsel (A)	Anadolu Lisesi	33	4,8788	1,55639	,704	,550
	Anadolu Meslek Lisesi	60	4,7333	2,23126		
	Anadolu Turizm Meslek Lisesi	97	4,5361	2,04665		
	Diğer	16	4,0625	1,84278		
Okuma/Yazma (R)	Anadolu Lisesi	33	4,6667	2,13112	,375	,771
	Anadolu Meslek Lisesi	60	4,2667	2,59639		
	Anadolu Turizm Meslek Lisesi	97	4,5773	2,07583		
	Diğer	16	4,7500	2,17562		
Kinestetik (K)	Anadolu Lisesi	33	5,2121	1,94868	1,799	,149
	Anadolu Meslek Lisesi	60	5,0167	2,28845		
	Anadolu Turizm Meslek Lisesi	97	5,7320	2,57599		
	Diğer	16	6,2500	2,43584		

Tablo 7’de DEÜ RMFTF ve DEÜ SFHSBMYO öğrencilerinin lise düzeyinde mezun oldukları okullara göre tercih ettikleri öğrenme stilleri arasındaki ilişki Anava testi ile ortaya konmuştur. Testin sonuçlarına göre üniversite öncesi mezun olunan okula göre öğrenme stilleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

SONUÇ

Bu çalışma turizm öğrencilerinin öğrenme stillerinin ortaya çıkarılması ve turizm meslek yüksekokulu ile turizm fakültesi öğrencilerinin öğrenme stilleri arasında herhangi bir farkın olup olmadığını tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmada turizm öğrencilerinin VARK modeline göre öğrenme tercihlerinin nasıl bir dağılım gösterdiği; sınıf düzeyi, cinsiyet ve üniversite öncesinde mezun oldukları okullara göre anlamlı farklılıkların olup olmadığı araştırılmıştır.

Elde edilen bulgular kapsamında DEÜ RMFTF öğrencilerinin ve DEÜ SFHSBMYO öğrencilerinin en fazla tercih ettikleri öğrenme stilinde farklılık olmadığı görülmüştür. İki okul öğrencilerinin de en fazla tercih ettikleri öğrenme stili kinestetik (K) öğrenme stildir. Kinestetik öğrenme stili ile yaparak öğrenme, deneyim yaşayarak, dokunarak, hissetme, görme, işitme ve tat alma gibi duygularla bilginin algılanmasını ifade etmektedir (Fleming, 2006).

Turizm öğrencilerinin öğrenme stilleri ile ilgili gerçekleştirilen önceki çalışmalar da bu sonucu desteklemektedir. Stevens vd.'nin 2012 yılında yayınlanan, turizm öğrencilerinin öğrenme stili tercihlerini VARK öğrenme stili modeli ile araştırdıkları çalışmalarında benzer bulgulara ulaşmışlardır. Cranage vd. (2006), Felder ve Silverman'ın Öğrenme Stili Modeline dayanarak yaptıkları çalışmalarında turizm öğrencilerinin sırasıyla yaparak, hissederek, görerek ve aşamalı öğrenme boyutlarını tercih ettikleri sonucuna varmışlardır.

Berger (1983) Kolb modelini kullanarak yaptığı çalışmada turizm öğrencilerinin ağırlıklı olarak ayrıştırma öğrenme stilini yani yaparak ve aktif bir öğrenmeyi tercih ettiklerini ortaya koymuştur. Paulson (1993)'de benzer şekilde turizm öğrencilerini ayırtıran öğrenme stilini tercih ettiklerini bulmuştur. Barron ve Arcodia (2002); Lashley (1999); Lashley ve Barron (2006), Honey ve Mumford (1986)'un geliştirdikleri öğrenme stili modelini kullanarak yaptıkları çalışmalarda turizm öğrencilerinin aktivist öğrenme stilini tercih ettikleri sonucuna varmışlardır.

Aktivist öğrenme stilini tercih eden öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif bir şekilde yer alarak, yaparak öğrenme yaklaşımını tercih ederler ve uygulamalı olarak problem çözme yeteneğine sahiptirler (Dale ve McCarthy, 2006: 53; Barron ve Arcodia, 2002: 18). Farklı modellerle elde edilen bu sonuçların, çalışmada yer alan VARK öğrenme modelindeki kinestetik boyut ile örtüştüğü görülmektedir.

DEÜ RMFTF öğrencileri ile DEÜ SFHSBMYO öğrencilerinin öğrenme stilleri tercihleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelendiğinde, her iki okul öğrencilerinin de kinestetik öğrenme stilini tercih etmelerine rağmen fakülte öğrencilerinin kinestetik ve okuma/yazma öğrenme stilini daha yüksek oranda tercih ettikleri görülmüştür. İki okul öğrencilerinin de kinestetik öğrenme boyutunu tercih etmelerinin nedeni olarak; turizm sektörünün uygulamaya yönelik bir yapısının olması ve mezun olduktan sonra bu sektörde hizmet verecek olan öğrencilerin de söz konusu yapıya uygun bir öğrenme stilini tercih etmeleri gösterilebilir. Okullar arasındaki tercih farklılığı; DEÜ RMFTF'nin 4 yarıyıl daha uzun olması ve öğrencilerin daha fazla teorik ders almaları ile ilişkilendirilebilir. DEÜ RMFTF öğrencilerinin kaynak okuma ve çalışmalarında daha yoğun yazarak bilgi edinme zorunlulukları bulunması okuma/yazma öğrenme stilini de tercih etmelerinde bir neden olarak düşünülebilir. Diğer taraftan DEÜ RMFTF öğrencilerinin öğrenimleri süresince görece daha fazla ödev ve proje çalışmaları yapıyor olmalarının da bu tercihte etkin olduğu ifade edilebilir.

Cinsiyet açısından öğrenme stilleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Buna göre her iki okulda da kız ve erkek öğrenciler görsel, işitsel, okuma/yazma ve kinestetik öğrenme stilleri boyutlarını aynı düzeyde tercih etmektedirler. Öğrencilerinin lise düzeyinde mezun oldukları okullara göre tercih ettikleri öğrenme stilleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Gerek araştırmaya konu olan okullarda gerekse gerekse mezun olunan lise türüne göre öğrenme stilleri tercihinde cinsiyet açısından bir farklılık olmaması cinsiyetin hem tercihde hem de öğrenim süresince oluşabilecek tercih farklılaşmalarında rol

oynamadığı biçiminde yorumlanabilir. Ayrıca, turizm eğitiminin temel özellikleri, sunulacak hizmetin yapısıyla olan öğrenme ilişkisi ve eğitime konu olan turizm hizmetlerinin gerçekleştirilmesinde konu olacak rollerin niteliklerinin de bunda etkili olduğu söylenebilir.

Sınıf düzeyleri ile kinestetik öğrenme stili boyutu arasında DEÜ RMFTF ve DEÜ SFHSBMYO öğrencilerinde anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. DEÜ RMFTF öğrencileri arasında bulunan bu farklılığın; 1.sınıfların daha çok kinestetik öğrenme stilini tercih ederken, 4.sınıfların daha çok okuma/yazma öğrenme stilini tercih etmelerinden kaynaklandığı görülmüştür. DEÜ SFHSBMYO öğrencileri arasındaki farklılık incelendiğinde ise kinestetik öğrenme boyutunu 2.sınıf öğrencilerinin 1.sınıf öğrencilerine oranla daha fazla tercih ettikleri sonucuna varılmıştır. DEÜ RMFTF öğrencilerinde sınıf düzeyi yükseldikçe kinestetik öğrenme stilinden okuma/yazma öğrenme stiline doğru yönelmenin iki temel nedeni olduğu düşünülebilir. Bunlardan ilki fakülte ders programının yapısıdır. Söz konusu yapı sınıf düzeyi yükseldikçe daha yoğun yönetici becerisi kazandırmaya yönelik teorik derslerden oluşmaktadır. Buna bağlı olarak ilk yıllarda kinestetik öğrenme stilini tercihe neden olan sektörel uygulamalı dersler azalmakta ve daha fazla materyal kullanarak daha derinlemesine okuma yazma ve bilgi edinmeye yönelik dersler ağırlık kazanmaktadır. İkinci nedenin ise mezuniyet pozisyonuna yaklaştıkça öğrencilerin yazılı sınavlarda başarılı olmaya odaklı okuma yazma temelli çalışmalarının olduğu ifade edilebilir. DEÜ RMFTF öğrencilerinden farklı olarak DEÜ SFHSBMYO öğrencilerinin 2. sınıfta kinestetik öğrenme stilini tercih etmeleri DEÜ SFHSBMYO öğrencilerinin DEÜ RMFTF öğrencilerine göre daha kısa olan öğrenim sürelerinin daha yoğun uygulamaya yönelik dersler içermesi ile açıklanabilir. Bu durum ayrıca DEÜ SFHSBMYO öğrencilerinin DEÜ SFHSBMYO'nun hedefleri doğrultusunda görece daha yoğun uygulama gerektiren sektörel görevlere yönelmiş olmaları ile de ilişkilendirilebilir.

Gerçekleştirilen çalışmanın bulgularından hareketle Turizm Fakültesi ve Turizm Meslek Yüksekokulları öğrencilerinin öğrenme stillerinin belirlenmesi ve bu stillere uygun olarak okul müfredatlarının yapılandırılması öğrencilerin öğrenme kolaylığını arttırması ve buna bağlı çeşitli kazanımlar açısından önem kazanmaktadır. Söz konusu okullarda eğitim veren akademisyenlerin öğrencilerin tercih ettikleri öğrenme stillerini dikkate alarak öğretim stillerini farklılaştırmaları ve öğretim materyallerini buna uygun olarak çeşitlendirmeleri diğer bir önemli noktadır.

Turizm öğrencilerinin öğrenme stillerini ölçmeyi amaçlayan bu çalışma, sadece VARK öğrenme stilli modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Farklı modellerin kullanılması, araştırma örnekleminin ve değişkenlerin arttırılması bu alanda çalışma yapacak araştırmacılara ve yazına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Ateş, A. ve Altun, E. (2007). Bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının Kolb ve VARK modellerine göre öğrenme biçimleri ve tercihleri. *I. Uluslararası Bilgisayar ve Öğrenim Teknolojileri Sempozyumu*: İçinde 335-344. 16-17 Mayıs 2007, Çanakkale, Türkiye.

Babadoğan, C. (1994). Öğrenme stilleri ve stratejileri arasındaki ilişki. *I. Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiri Kitabı*: İçinde 1056-1065. Çukurova Üniversitesi. Adana, Türkiye.

Bahadori, M., Sadeghifar, J., Tofighi, S., Mamikhani, J. A ve Nejati, M. (2011). Learning styles of the health services management students: A study of first-year students from the medical science universities of Iran, *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 5 (9): 122-127.

Barron, P. ve Arcodia, C. (2002). Linking learning style preferences and ethnicity: international students studying hospitality and tourism management in Australia, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 1 (2): 15-27.

Berger, F. (1983). Disparate learning styles of hospitality students, professors and managers. *International Journal of Hospitality Management*, 2 (1): 15-23.

Biberman, G. ve Buchanan, J. (1986). Learning style and study skills differences across business and other academic majors. *Journal of Education for Business*, 61 (7): 303-307.

Bilgin, İ. ve Durmuş, S. (2003). Öğrenme stilleri ile öğrenci başarısı arasındaki ilişki üzerine karşılaştırmalı bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 3 (2): 381-400.

Can, Ş. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının öğrenme stilleri ile bazı değişkenler arasındaki ilişkinin araştırılması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41: 70-82.

Cook, M. J. (basım aşamasında). An exploratory study of learning styles as a predictor of college academic adjustment. *Fairfield University Student Psychology Journal*.

Cranage, D., Lambert, C. U. , Morais, D. ve Lane, J. L. (2006). The influence of learning style on hospitality and tourism students' preference for web assignments. *Journal of Hospitality & Tourism Education*, 18 (4): 18-26.

Çelik, F. ve Şahin, H. (2011). Öğretmen adaylarının öğrenme stillerinin incelenmesi (MAKÜ Örneği). *20. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, 8-10 Eylül 2011, Burdur, Türkiye*.

Çelik, L. (2004). Teknoloji yoğun ortamların öğrencilerin öğrenme stil tercihlerine uygunluğu. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Dale, C. ve McCarthy, P. (2006). I like your style: The learning approaches of leisure, tourism and hospitality students studying generic modules. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 5 (2): 48-58.

Demir, T. (2008). Türkçe eğitimi bölümü öğrencilerinin öğrenme stilleri ve bunların çeşitli değişkenlerle ilişkisi (Gazi Üniversitesi örneği). *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1 (4): 129-148.

Drago, W. A. ve Wagner, R. J. (2004), VARK preferred learning styles and online education. *Management Research*, 27 (7): 1-13.

Dunn, R. (2001). Learning style differences of nonconforming middle-school students. *National Association of Secondary School Principals*, 85 (68): 67-74.

Dunn, R. ve Dunn, K. (1979). Learning styles / Teaching styles: Should they...can they...be matched?. *Educational Leadership*, 36 (4): 238-244.

Dunn, R. ve Dunn, K. (1993). *Teaching secondary students through their individual learning styles: Practical approaches for grades 7-12*. Boston: Allyn & Bacon.

Dunn, R., Denig, S. ve Lovelace, M. K. (2001). Two sides of the same coin or different strokes for different folks?. *Teacher Librarian*, 28 (3): 9-15.

Durukan, E. (2013). Türkçe öğretmen adaylarının öğrenme stilleri ve öğrenme stratejileri arasındaki ilişki. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (1): 1307- 1319.

Ehrman, M. ve Oxford, R. (1990). Adult language learning styles and strategies in an intensive training setting. *Modern Language Journal*, 74: 311-326.

Ekici, G. (2003). *Öğrenme stiline dayalı öğretim ve biyoloji dersi öğretimine yönelik ders planı örnekleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Erden, M. ve Altun, S. (2006). *Öğrenme stilleri*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.

Felder, R. M. (1993). Reaching the second tier: Learning and teaching styles college science education. *J. College Science Teaching*, 23 (5): 286-290.

Felder, R. M. (1996). Matters of style. *ASSE Prism*, 6 (4): 18-23.

Felder, R. M. ve Silverman, K. L. (1988). Learning and teaching styles in engineering education. *Engineering Education*, 78 (7): 674-681.

Felder, R. M. ve Brent, R. (2005). Understveing student differences. *Journal of Engineering Education*, 94 (1): 57-72.

Fleming, N. D. (1995). I'm different; not dumb. Modes of presentation (VARK) in the tertiary classroom. A. Zelmer (Ed.) *Research and Development in Higher Education, Proceedings of the 1995 Annual Conference of the Higher Education and Research Development Society of Australasia (HERDSA), HERDSA*, 18: 308 - 313.

Fleming, N. D. ve Baume, D. (2006). Learning styles again: VARKing up the right tree!. *Educational Developments, SEDA Ltd*, 7 (4): 4-7.

Fleming, N. D. ve Mills, C. (1992). Not another inventory, rather a catalyst for reflection. *To Improve the Academy*, 11: 137-155.

Genç, M. ve Kocaarslan, M. (2013). Öğretmen adaylarının öğrenme stillerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi: Bartın Üniversitesi Örneği. *TSA*, 17 (2): 327-344.

Gregorc, A. F. (1984). Style as a symptom: A phenomenological perspective. *Theory into Practice*, 23 (1): 51-56.

Güneş, G. ve Gökçek, T. (2012). Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğrenme stilleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1 (4): 28-40.

Güven, M. ve Kürüm, D. (2006). Öğrenme stilleri ve eleştirel düşünme arasındaki ilişkiye genel bir bakış. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (1): 75-89.

Hawk, T. F. ve Shah, A. J. (2007). Using learning style instruments to enhance student learning. *Desicion Sciences: Journal of Innovative Education*, 5 (1): 1-19.

Honey, P. ve Mumford, A. (1986). *A manual of learning styles*. Maidenhead: Peter Honey Publications.

Honigsfeld, A. ve Dunn, R. (2006). Learning-style characteristics of adult learners. *The Delta Kappa Gamma Bulletin*, 72 (2): 14-31.

Hsu, C. H. C. (1999). Learning styles of hospitality students: Nature or nurture?. *Hospitality Management*, 18: 17-30.

Kaplan, E. J. ve Kies, D. A. (1995). Teaching styles and learning styles. *Journal of Instructional Psychology*, 22 (1): 29-34.

Katsioloudis, P. ve Fantz, T. D. (2012). A comparative analysis of preferred learning and teaching styles for engineering, industrial, and technology education students and faculty. *Journal of Technology Education, e-journal*, 23 (2):61-69.

Keefe, J. W. ve Ferrel, B. (1990). Developing a defensible learning style paradigm. *Educational Leadership*, 10: 57-61.

Kolb, A. Y. ve Kolb, D. A. (2005). *The Kolb learning style inventory 3.1: Technical Specifications*. Boston: Hay Resources Direct.

Kolb, D. A. (1981). Learning styles and disciplinary differences. A. W. Chickering (Ed.) *The modern American college: responding to the new realities of diverse students and changing society*: İçinde 232-255. California: Jossey-Bass Publishers.

Kolb, D. A., Boyatzis, R. E. ve Mainemelis, C. (2001) Experiential learning theory: Previous research and new directions. R. J. Stenberg ve L. F. Zhang (Ed.) *Perspectives on thinking, learning and cognitive styles*: İçinde 227-247. New York: Routledge, Taylor and Francis Group.

Kurtuldu, M. K. (2011). Müzik öğretmeni adaylarının öğrenme stilleri değerlendirilmesi. *20. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, 8-10 Eylül 2011, Burdur, Türkiye.

Lashley, C. (1999). On making silk purses: Developing reflective practitioners in hospitality management education. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 11 (4): 180-185.

Lashley, C. ve Barron, P. (2006). The learning style preferences of hospitality and tourism students: Observations from an international and cross-cultural study. *Hospitality Management*, 25: 552-569.

Leite, W. L., Svinicki, M. ve Shi, Y. (2010). Attempted validation of the scores of the VARK: Learning styles inventory with multitrait-multimethod confirmatory factor analysis models. *Educational and Psychological Measurement*, 70: 323-339.

Loo, R. (2002). A meta-analytic examination of Kolb's learning style preferences among business majors. *Journal of Education for Business*, 77 (5): 252-256.

Marcy, V. (2001). Adult learning styles: How the VARK learning style inventory can be used to improve student learning: Perspective on physician assistant education. *Journal of the Association of Physician Assistant Programs*, 12 (2): 1-5.

Othman, N. ve Amiruddin, M. H. (2010). Different perspectives of learning styles from VARK model. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 7 (C): 652-660.

Paulson, D. M. (1993). Quantity food production text and cognitive evaluation device development. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Iowa State University, Hotel, Restaurant and Institutional Management Department, Iowa.

Robertson, L., Smellie, T., Wilson, P. ve Cox, L. (2011). Learning styles and fieldwork education: Students' perspectives. *New Zealand Journal of Occupational Therapy*, 58 (1): 36-40.

Saban, A. (2005). *Öğrenme öğretme süreci yeni teori ve yaklaşımlar*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Shaughnessy, M. F. (1998). An interview with Rita Dunn about learning styles. *The Clearing House: A Journal of Educational Strategies, Issues and Ideas*, 71 (3): 141-145

Stevens, D. P., Kitterlin, M. ve Tanner, J. R. (2012). Assessing the impact of learning styles for hospitality students. *Consortium Journal of Hospitality and Tourism*, 17: 1-23.

Şimşek, Ö. (2007). Marmara öğrenme stilleri ölçeği'nin geliştirilmesi ve 9-11 yaş çocuklarının öğrenme stillerinin incelenmesi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Temel, A. (2002). Öğrenme stalinizi belirleyin. *Eğitim Bilim*, 48: 6-9.

Tuna, S. (2008). Resim-iş öğretmenliği öğrencilerinin öğrenme stilleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (25): 252-261.

VARK, <http://vark-learn.com/home/>, (29.06.2015).

Veznedaroglu, R. L. ve Özgür, A. O. (2005). Öğrenme stilleri: tanımlamalar, modeller ve işlevleri. *İlköğretim Online Dergisi*, 4 (2): 1-16.

Wright, S. ve Stokes, A. (2105). The application of VARK learning styles in introductory level economics units. *Issues in Educational Research*, 25 (1): 62-79.

Yağışan, N. ve Sünbül, A. M. (2009). Güzel sanatlar eğitimi bölümü öğrencilerinin öğrenme tercihleri. 8. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildiri Kitabı: İçinde*. 1-13. 23-25 Eylül 2009, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye.